

”Cola”-liv, arveret og arveafgift ©

*Af advokat (L) Bodil Christiansen og
advokat (H), cand. merc. (R) Tommy V. Christiansen*

www.v.dk

”Cola”-liv – couples living apart – rejser flere juridiske spørgsmål. Ét blandt mange spørgsmål er, hvordan parret er stillet vedrørende arv og arveafgift.

Der gælder ingen særlig juridiske regler for ”cola”-par. Parrenes retsstilling beror derfor indtil videre på juraens almindelige regler. Det betyder f.eks., at ugifte cola-par skal bedømmes efter samme juridiske regler som fremmede personer i henseende til arveret og afgift af eventuel arv. I nogle tilfælde kan der blive tale om juridiske konsekvenser, som parterne måske ikke lige havde forventet.

For spørgsmålet om **arveret** og **boafgift** (arveafgift) af en eventuel arv er der en klar skillelinie mellem *på den ene side* gifte, ikke samlevende par, og *på den anden side* ugifte, ikke samlevende par, herunder fraseparerede par.

Gifte, ikke samlevende par

Ægtefæller arver hinanden efter arveloven, så længe ægteskabet består. Dette gælder, selv om parterne lever adskilt, f.eks. på grund af udstationering i ind- og udland, på grund af praktiske forhold, eller fordi parterne simpelthen har fundet ud af, at de trives bedst på denne måde. Ægtefællers gensidige arveret består endda, selv om parterne har ophævet samlivet på grund af uoverensstemmelser, og den ene ægtefælle har forladt det

Offentliggjort d. 1. september 2012

fælles hjem. Så længe et cola-par er gift, gælder der altså samme regler om arveret som for samboende ægtefæller.

Ved separation eller ved skilsmisse *bortfalder* ægtefællernes gensidige arveret. Sker separationen eller skilsmissen ved dom, er det afgørende tidspunkt i henseende til den gensidige arveret, om dødsfaldet indtræder - som det anføres af én af de førende teoretikere på området - minutter før eller minutter efter domsafsigelsen. Sker separationen eller skilsmissen ved bevilling, er det afgørende tidspunkt, hvornår bevillingen underskrives.

Afgift af arv mellem *gifte* cola-par beregnes efter samme regler som for samlevende ægtefæller. Der har været rejst tvivl om dette spørgsmål. Da afgiftsspørgsmålet imidlertid kan have stor betydning for mange par, vil jeg i det følgende uddybe begrundelsen herfor. Jeg vil straks bemærke, at der er tale om en lidt længere udredning.

Efter den såkaldte "boafgiftslov" gælder om arv mellem ægtefæller, at arv og forsikringer m.v., der tilfalder *afdødes ikke fraseparerede ægtefælle* er undtaget fra afgiftspligt. Fra denne hovedregel om afgiftsfrihed gælder en enkelt undtagelse vedrørende arv i form af kapitaler og formuegoder, hvortil der ved dødsfaldet knyttes en brugs- eller indtægtsnydelse. Denne undtagelse omtales ikke nærmere.

Reglen om, at arv mellem ægtefæller som det klare udgangspunkt er afgiftsfri, blev gennemført ved en omfattende revision af arve- og gaveafgiftslovgivningen i 1995. Et af de mere centrale elementer i lovrevisionen var, at arv mellem ægtefæller fremover blev afgiftsfri. Hidtil havde arv mellem ægtefæller, der oversteg 100.000 kr., nemlig været afgiftspligtig.

Efter Skatteministeriets tilkendegivelser i forslaget til den oprindelige boafgiftslov samt Skatteministerens tilkendegivelser i forbindelse med Folketingets behandling af lovforslaget var afgiftsfritagelsen møntet på *ægtefæller, der er arving efter afdøde ifølge arveloven* – dette i modsætning til en separeret eller fraskilt ægtefælle, der ikke er arving efter loven. At afgiftsfritagelsen ikke omfatter fraseparerede ægtefæller blev præci-

Offentliggjort d. 1. september 2012

seret i boafgiftsloven året efter, nemlig i 1996, hvor begrebet ”ikke fraseparerede” blev indarbejdet i loven.

Det afgørende for spørgsmålet om afgiftspligt er altså, om de ikke-samlevende parter fortsat er gift, eller om parterne er blevet separeret eller skilt.

Er parterne fortsat gift, arver ægtefællerne hinanden efter loven og afgiftsfrit.

Er parterne separeret eller skilt har ægtefællerne ikke arveret efter hinanden efter loven. Men har den ene eller begge parter desuagtet besluttet at begunstige den fraseparerede eller fraskilte ægtefælle i et testamente, skal der efter boafgiftsloven betales en afgift på 15 pct. af den arv, som den længstlevende, fraseparerede eller fraskilte ægtefælle, måtte modtage.

Ikke gifte, ikke samlevende par

Ikke-gifte ikke-samlevende par har efter arveloven *ikke* arveret efter hinanden. Med andre ord: parterne arver altså ikke automatisk efter hinanden. Dette gælder, uanset om parterne måske på et tidspunkt har været gift, uanset om parterne har børn sammen, og uanset om parterne måske har levet som cola-par gennem mange år.

Det betyder videre, at hvis parterne ønsker at begunstige hinanden med arv, er det nødvendigt at oprette et testamente, hvor den anden part indsættes som begunstiget. Hvis en part har ét eller flere børn, kan parten maksimalt begunstige den anden part med et beløb svarende til $\frac{3}{4}$ af den arv, som vedkommende efterlader sig, da barnet eller børnenes tvangsarv udgør i alt $\frac{1}{4}$ af arven efter afdøde. Dog kan afdøde herudover bestemme, at barnet eller børnene hver især endvidere højst skal arve et beløb på 1.140.000 kr. (2012).

Med hensyn til *afgiften af arv*, som sådanne ikke gifte og ikke samlevende par måtte efterlade hinanden, må der igen sondres mellem to forskellige situationer:

Offentliggjort d. 1. september 2012

Hvis parterne *tidligere har været gift*, men er *blevet separeret eller skilt*, skal der efter boafgiftsloven betales en boafgift (arveafgift) på 15 pct. Der gælder altså samme afgifts-sats som arv til f.eks. børn. Det må efter min bedste opfattelse antages at gælde, uanset om parterne eller én af parterne siden har været gift med en anden én eller flere gange. Har den ene part f.eks. været gift og skilt 3 gange, og beslutter denne part herefter at leve i et cola-forhold med ægtefælle nr. 1, vil afgiften af en eventuel arv, som parten efterlader sig til ægtefælle nr. 1, være på 15 pct.

Har parterne derimod *ikke på noget tidspunkt været gift*, skal der betales ikke blot boafgift, men også tillægsboafgift, således at afgiften når op på ca. 36 pct. af arven. Parterne kan i denne situation *ikke anvende* de – lempeligere – afgiftsregler for ugifte samlevende, der skal betale 15 pct., hvis parterne har haft fælles bopæl i de sidste 2 år før dødsfaldet, da disse lempelige regler netop forudsætter en *fælles bopæl*.

Sammenfatning

Som reglerne er udformet på nuværende tidspunkt, har det altså meget stor arveretlig og arveafgiftsmæssig betydning, om parterne i et cola-forhold, er eller har været lovformeligt gift.

Er parterne gift, når førstafdøde falder væk, arver den længstlevende efter loven, og der skal som udgangspunkt ikke betales nogen afgift af arven til den længstlevende.

Har parterne været gift, men er blevet separeret eller skilt, arver den længstlevende kun, hvis der er oprettet testamente herom, og arv skal afgiftsberigtiges med en afgift på 15 pct.

Har parterne aldrig været gift, arver den længstlevende kun, hvis der er oprettet testamente herom, og arv skal afgiftsberigtiges med den højeste afgift på op til 36,25 pct.

Efter min bedste opfattelse skal parterne i et cola-forhold nok ikke forvente hjælp fra Folketingets side gennem en lovændring i den nærmeste fremtid. Det skyldes, at det - i hvert fald indtil videre - har været en udbredt holdning, at danskerne kan vælge mellem

Offentliggjort d. 1. september 2012

to forskellige rammer for et samlivsforhold/parforhold, henholdsvis ægteskab eller ikke-ægteskab. Der er knyttet vidt forskellige retsvirkninger til de to modeller, og holdningen har været, at parterne må træffe et valg mellem de to modeller. Og har parterne truffet det positive valg ikke at indgå ægteskab, skal parterne eller den ene part ikke mødes af eller med konsekvenser, der er knyttet til et positivt valg om at indgå ægteskab.

Ugifte samlevende med fælles bopæl

Afslutningsvist kan der være grund til at nævne, at reglerne om arv og afgift af arv mellem ugifte samlevende fortsat er de samme:

Ugifte samlevende arver kun hinanden, hvis der er oprettet testamente herom.

En arv til den længstlevende skal afgiftsberigtiges med 15 pct., hvis den længstlevende:

- har haft fælles bopæl med afdøde i de sidste 2 år før dødsfaldet,
- tidligere har haft fælles bopæl med afdøde i en sammenhængende periode på mindst 2 år, når den fælles bopæl er ophørt alene på grund af institutionsanbringelse, herunder i en ældrebolig,
- på tidspunktet for dødsfaldet levede sammen på fælles bopæl med afdøde og venter, har eller har haft et barn sammen med afdøde, herunder også når den fælles bopæl er ophørt på grund af institutionsanbringelse, herunder i en ældrebolig.

Opfylder den længstlevende ingen af disse kriterier, skal arv til den længstlevende afgiftsberigtiges med den højeste afgift på op til 36,25 pct.

— O —